

Asia: VN/21185/2020

Lausuntopyyntö työryhmän muistiosta sovittelun mahdollisuuksista hallintoasioissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Missä asiaryhmässä hallintosoittelulla voisi olla tarvetta ja käyttöalaa?

Työryhmä on tunnistanut tiettyjä asiaryhmiä, joissa soittelu voisi olla mahdollinen. Näitä asiaryhmiä on hyvin rajallinen määrä. Tukes on samaa mieltä työryhmän muistiosta esitetystä johtopäätöksestä, että yleiselle hallintoasioiden soittelujärjestelmälle ei ole edellytyksiä. Tukes ei tunnista omalta toimialaltaan yhtäkään sellaista asiaryhmää, jossa soittelu olisi mahdollista tai johon se menettelynä sopisi. Soittelu soveltuisi ehkä parhaiten tilanteeseen, jossa on kyse kahden tasavertaisen yksityisen toimijan välisestä hallintoriidasta.

2, Mihin asiaryhmään hallintosoittelu ei ehdottomasti sovellu?

Soittelu ei sovellu Tukesin kaltaisen lupa- ja valvontaviranomaisen toimintaan.

Tukes valvoo toimialallaan lainsäädännön velvoitteiden noudattamista. Näistä velvollisuuksista ei ole mahdollista neuvotella. Kyse on tuotteiden, palvelujen ja teknisen toiminnan turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta, jossa julkinen intressi on suuri. Hengen ja terveyden suojasta ei voida tehdä sopimuksia.

Erityisesti tuotteiden valvonta on vahvasti sidoksissa EU-oikeuteen. Tuotteita koskevista vaatimuksista ja valvontamenettelyistä säädetään EU:n tasolla. EU-sääntelyn tarkoituksena on tuotteiden vapaa liikkuvuus EU:n sisämarkkinoilla ja tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Soittelu ei ole mahdollista vahvan EU-kytköksen ja tasapuolisuuden vaatimuksen takia. Tukesin tuotevalvonnan päätöksiin haetaan muutosta melko harvoin, joten niiden osalta soittelu ei myöskään merkittävästi vähentäisi hallintotuomioistuinten työtaakkaa.

Soittelu ei ole myöskään mahdollista toimialoilla, joilla Tukes myöntää pätevyyskatsastuksia toiminnanharjoittajille. Pätevyysvaatimuksista on säädetty laissa ja tarkoituksena on varmistaa toiminnan turvallisuus. Näistä vaatimuksista ei voida neuvotella.

Lupaviranomaisena Tukesin on lain mukaan otettava tasapuolisesti huomioon erilaiset intressit. Soittelu tai sovinnon edistäminen on tietyllä tavalla rakennettu sisään laissa säädettyihin kuulemis-

ja vaikuttamisprosesseihin. Tukesin päätöksenteossa on osin kysymys erilaisten näkökantojen yhteensovittamisesta Tukesin toimivallan sekä lain soveltamisalan rajoissa.

3. Tulisiko hallintoasioiden sovittelua kehittää viranomaisessa esimerkiksi oikaisuvaatimusvaiheessa hallintolainkäytön vaihtoehtona vai hallintotuomioistuimessa?

-

4. Jos sovittelu toteutettaisiin osana hallintoprosessia, olisiko luontevampi toteuttamistapa varsinainen sovittelu osana hallintoprosessia vai osapuolten välisen sovinnon vahvistaminen?

-

5. Olisiko hallintoprosessilakiin aiheellista lisätä säännös tuomioistuimen tavoitteesta tai velvollisuudesta sovinnollisuuden edistämiseen prosessin aikana?

Työryhmän muistiossa todetaan, että tuomioistuinlaitoksen edustajien kuulemisen yhteydessä kävi ilmi, että sovinnollisuuden edistämiseen suhtaudutaan käytännössä varoen sellaisissakin tilanteissa, joissa tuomari havaitsee tämän mielekkääksi. Lakiin kirjattu säännös voisi tuoda lisätukea ja rohkaisua näihin tilanteisiin. Jos sovinnollisuuden edistäminen halutaan selkeäksi tavoitteeksi, sen kirjaaminen lakiin on paikallaan, jotta tavoite saa painoarvoa.

6. Muuta huomioitavaa?

Perustuslaissa ja hallintolaissa säädetyt hallinnon oikeusperiaatteet ohjaavat kaikkea viranomaistoimintaa. Vaatimukset hallinnon lakisidonnaisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja puolueettomuudesta sekä kuulemissäännökset ja vaikutusmahdollisuuksien varaaminen vähentävät osaltaan sovittelun tarvetta hallinto-oikeudellisissa asioissa.

Sovittelu osana hallintoprosessia vaatisi uutta lainsäädäntöä. Työryhmän muistion mukaan sovittelulle on edellytyksiä rajatuissa, yksittäisissä tapauksissa, jotka erottuvat pistemäisesti laajasta juttumassasta. Lainvalmistelu vaatisi siten eri sektorilakien ja menettelyjen tarkkaa selvittämistä. Käytännössä tämä olisi iso selvitystyö. Edellä mainittua taustaa vasten voidaan myös kysyä, olisiko se vaivan arvoista.

Kutilainen Annika
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

Karjalainen Sanna-Mari
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes